

İSTİKLÂL MARŞININ ANLAMI ve TAHLİLİ

Millî marşlar, milletlerin varlığını ve istiklâlini gösteren millî sembollerden biridir. Milletlerin kahramanlık destanlarıdır. Millî marşlar, temsil ettikleri milletlerin özelliklerini övücü bir dille anlatırlar. Milletlerin özel günlerinde, resmi törenlerinde çalınıp söylenirler.

Bizim millî marşımız, İstiklâl mücadelemizi, o tarihlere sığmayan destanı terennüm ettiği içindir ki "İstiklâl Marşı," diye adlandırılmıştır. O, hepimizin, herkesin malıdır. Bu sebeple Akif, İstiklâl Marşı'nı Safahat'ına almamış "Kahraman Ordumuza," ithaf etmiştir. Marşı yazdığı için de verilen mükâfatı kabul etmemiştir. İstiklâl Marşı'nın anlamını iyi anlayabilmek için, Mehmet Akif'i iyi bilmek, O'nun bütün yönleriyle benimsediği "Millî mücadele ruhunu," kavramak, o ruhu hakkıyla hissetmek gerekir.

İstiklâl Marşı, 1921 yılı Mart ayında millî şairimiz üstat Mehmet Akif Ersoy tarafından yazılmış ve 12 Mart 1921 tarihinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde oy birliği ile millî marş olarak kabul edilmiştir.

Akif, İstiklâl Marşı'nda, Türk milletinin ne için savaştığını ve nelere inandığını açık seçik bir şekilde ifade etmiştir. Bunlar; vatan, millet, hürriyet, din ve istiklâl gibi uğrunda can verilebilecek mukaddes değerlerdir. Kurtuluş savaşının heyecanlı havası ile dolu olan şiir, milletimize ve kahraman ordumuza hediye edilmiştir. Azerbaycan millî şairi merhum Bahtiyar Vahapzade, Mehmet Akif Ersoy'un "İstiklâl Marşı," için şöyle diyor:

"Ben birçok milletin millî marşını okudum. Bütün samimiyetle diyebilirim ki dünya milletlerinin millî marşları içerisinde M.Akif'in "İstiklâl Marşı'nın bir benzeri yoktur. Bu eser, dünya şiir sanatında vatanperverlik duyguların en güzel tecessümüdür. Bu şiirde hedefe değmeyen yahut zayıf değen boş bir mısraya rast gelmek mümkün değildir.."

1 . kıtada Akif, Türk milletine seslenerek:

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O, benim milletimin yıldızıdır, parlayacak,
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Ey milletim! Üzülme, endişe etme, meraklanma... Bu göklerde, kızıl şafaklar içinde dalgalanan al bayrağımız hiçbir zaman yerinden inmeyecek. Milletimiz esir düşmeyecektir. En son Türk ferdi ölünceye kadar, onun görevi bayrağımızı dalgalandırmaktır. Bayrağımız, milletimizin şeref ve saadetine bir yıldız, hürriyet ve istiklâlinin göklere vurulmuş bir damgasıdır. Benim milletim her zaman o şeref ve yücelik ile yaşayacak ve yalnız bizim olan bu bayrak daima göklerimizde bir yıldız gibi parlayacaktır.

(Yıldız, dörtlükte, baht ve talih anlamında kullanılmıştır.)

2. kıtada hitap bayrağıdır.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilal!
Kahraman ırkıma bir gül, ne bu şiddet bu celal?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helal...
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklâl!

Ey hilâl kaşlı güzel, nazlı bayrağıml Sana kurban olayım. Ne olur bana kızma, darılma... Neden bize karşı kaşlarını çatıyor, kızmış gibi bakıyorsun? Seni gökten indirmelerine izin vereceğimizi, seni düşman ellerine teslim edeceğimizi mi sanıyorsun? Hayır! Bu millet, hür yaşamak, seni hür yaşatmak için çok kan döktü ve dökmetedir. Senin için yaptığımız fedakârlıkları takdir etmez ve seni düşmanların eline bırakabileceğimizi düşünerek bize karşı kaşlarını çatarsan, uğrunda dökülen kanlarımız sonra sana helâl olmaz. Benim milletim Allah'a inanan bir millettir. Ancak onun gösterdiği yolda giden, hakka ve adalete bağlı olan, inandığı ilahî gerçekler için canını vermekten çekinmeyen bu millet, elbette hürriyet ve istiklale kavuşacaktır.

3. ve 4. kıtalarda şair Türk milletinin ağızından seslenerek;

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Ben, yaratıldığım günden beri hür yaşamış bir milletim... Orta Asya'dan demir dağları eritip çıkan, Avrupa'nın göbeğine kadar ilerleyip devletler, imparatorluklar kuran, cihana sığmayan bir milletim. Hangi çılgın, hangi gözü dönmüş, beni zincirlere vuracakmış, esir alacakmış, şaşarım! Hayret ederim. Çünkü ben şimdiye kadar hiç esir olmadım. Bağımlı yaşamadım. İstiklâlimi elimden almaya kalkışanlar olursa, milletçe coşar, kükremiş bir sel olurum... Beni dağlarla çevirseler, gerekirse dağları da yırtarım. Enginlere bile sığmam taşarım. Ben, hapsedilmeye, esir olmaya, razı olamam. Yaşarsam, hür yaşarım...

Garbın afakını sarmışsa çelik zırhlı duvar;
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
"Medeniyet" dediğin tek dişi kalmış canavar?

Batı'nın orduları, çelikten bir duvar gibi de olsa, çelikten zırhlar da giyseler, tankları ve topları ile üzerimize yürüyor da olsalar, ne önemi var! Böyle şeyler bizi korkutmaz. Ben onların karşısına bunlardan çok daha güçlü, daha üstün bir silahla çıkıyorum. Bu silah benim iman dolu göğsümdür. Göğüsleri iman dolu askerlerdir. Batının sınırlarını çelik zırhlar giyinmiş askerler koruyorlarsa, benim sınırlarımı da göğüsleri iman dolu askerler koruyor. Onların "ulmaları", gürültüleri, patırtıları seni korkutmasın. Onların "medeniyeti", bütün dişleri dökülmüş tek dişi kalmış bir canavar gibidir. O canavar, bırak istediği kadar ulusun, havlasın dursun, böylesine gerçek, böylesine güçlü bir imanı nasıl boğar? Nasıl yener?

5. ve 6. Kıtalarda şair Türk milletinin her ferdine seslenerek;

Arkadaş! Yurduma alçakları uğratma sakın,
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır, sana va'dettiği günler Hakk'ın,

Kim bilir belki yarın, belki yarından da yakın.

(Akif, bu mısraları yazdığı zaman, henüz savaş bitmiş değildi. Akif, bu şiiri, bu mısraları, 20 Şubat 1921'de yazmıştır. Savaş 15 Ekim 1922'de sona ermiştir.)

Ey arkadaşım, dostum, genç kardeşim! Alçakların, namus düşmanı insanların yurduma girmesine müsaade etme. İzin verme. Bu uğurda göğsünü siper et. Son nefesine kadar savaş. Gerekirse canını ver. Çünkü Allah, haklı ve imanlı kullarına, vatan uğrunda korkmadan savaşan askerlere yardım ve zafer va'detmiştir. Bu zafer yarın değil, yarından daha yakın olmuştur.

Bu dörtlükte de Akif, Türk insanına, Türk gençlerine seslenerek;

Bastığın yerleri "toprak", diyerek geçme, tanı.

Düşün, altında binlerce kefensiz yatanı.

Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı.

Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

(Ey Türk gencil) bastığın yerleri öyle alelâde topraktır, diyerek geçme tanı. Bu toprakların altında kanını vatan için akıtmış binlerce, yüz binlerce kefensiz yatanı düşün. Şehitleri düşün. Lütfen, kendini tanı. Ben, eminim ki sen de o şehitlerden birinin oğlusun. Eğer üzerinde yaşadığın toprakların kıymetini bilemezsen, onlara layık olamazsan, onların ruhlarını incitmiş olursun. Onları üzmüş olursun. Onlara layık olamazsın. Yazıktır, onları incitme, üzme. Sana dünyaları verseler, vatanın bir karış toprağını verme.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?

Şüheda fışkıracak toprağı sıksan şüheda.

Canı, cananı, bütün varımı alsın da Huda.

Etmesin beni vatanımdan dünya da cüda.

İstiklal Marşının 7. kıtası Türk yurdunun önemini ve de Türk'ün, vatan sevgisini anlatan en önemli mısralardır.

Bu cennet kadar güzel vatan uğruna kim feda olmaz ki? Bu vatan uğruna kim kanını akıtmaz ki? Kim şehit olmaz ki? Hatta bu vatan uğruna o kadar çok yiğit kan akıttı ki, vatanın her bir karış toprağını sıksan şehitler fışkıracak. Şehitlerin kanı fışkıracak. Onun için, Allah, canımı, cananımı, bütün sevdiklerimi alsın, ama beni vatanımdan ayırmamasın. Kişi sevdiklerini kaybedip yaşayabilir. Fakat vatansız yaşamak olmaz. Bu felakettir.

8.ve 9. kıtalarda, şehitlerin dilinden Allah'a yakarış vardır.

Ruhumun senden, İlahi şudur, ancak emeli.

Değmesin mabedimin göğsüne nâ mahrem eli.

Şu ezanlar -ki şehâdetleri dinin temeli-

Ebedi yurdumun üstünde benim inlemeli.

Ey Rabbim! Ruhumun senden isteği, dileği yalnız şudur: Dinî ve millî bakımdan kutsal olan yerlerimize yabancı eli değmesin. Kutsal olan yerler düşman ayakları altında kalmasin. Mezarlarımızın üzerinde düşmanlar dolaşmasin. İçinde, dinin temeli olan şehâdet kelimesi bulunan bu ezanlar, yurdumun üzerinde son-
suza kadar okunmaya devam etsin. Müslüman Türk yurdunda İslam dini yok olmasin. Milletim kıyamete kadar hür ve Müslüman olarak yaşasın.

Ö zaman vecd ile bin secde eder – varsa – taşım.

Her cerihamdan, İlahi boşanır, kanlı yaşıım,

Fışkırır ruh-i mücerret gibi yerden naşıım.

Ö zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Allah'ım bu dileklerim kabul edilirse, aziz milletim, senin lütfunla bu topraklar üzerinde hür ve Müslüman olarak yaşamaya devam ederse... İşte o gün, eğer yeryüzünde bir tek mezar taşım varsa, o bile sana minnetimi ifade etmek için, kendinden geçerek binlerce şükür secdesine kapanır. Ey Allah'ım, kanlı sevinç gözyaşlarım, savaşta aldığım yaralardan boşanıp akar. Cansız vücudum, soyut ruhum Türk-İslam yurdunun düşman ayakları altında kalmamış olmasından doğan sevinç ve mutlulukla göğre doğru yükselir. Belki de göğün en yüksek katı olan arşa değer. En yüce katına ulaşır.

Akif, son kıtada (1 Ö. kıta) bayrağa seslenerek;

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilal!

Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helal!

Ebediyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl.

Hakkıdır, hür yaşamış, bayrağımın hürriyet;

Hakkıdır. Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ey şanlı bayrağım! Senin uğruna atalarım kan döktü, binlerce şehit verdi. Vatanını, milletini, dinini kurtardı. Ö halde, sen de al renginle sabah şafağı gibi göklerde dalgalan. Uğruna dökülen kanların hepsi sana helal olsun. Herkes bilsin ki, sonsuza kadar sana ve milletime yok olmak yok. Türk milleti de, Türk bayrağı da ebediyen yaşayacaktır. Hürriyet, hür yaşamış bayrağımın hakkıdır. İstiklâl benim milletimin hakkıdır. Çünkü benim milletim Allah'a inanan bir millettir.

Akif son günlerinde hasta yatağında yatarken, yakın dostlarından biri Akife sormuş:

—Üstad, acaba yeniden bir istiklal Marşı yazılsa daha iyi olmaz mı? Hasta şair yatağından kalkarak,

—Allah bir daha bu millete İstiklâl Marşı yazdırmasin. Onu ben bile yazamam. Demiştir.

Sonuç olarak diyorum ki,

İstiklâl Marşımızı yazan, istiklâli bize kazandıran vatansever insanları unutmak, onlara yapılan en büyük haksızlıktır.

Ruhu şad olsun. Mekânı cennet olsun.